

kancelarie rp

kancelarierp.pl

Kancelarie RP to nowa jakość w usługach prawniczych. W serwisie baza ponad 200 dokumentów, przyjazny i prosty generator oraz sieć wysoko wyspecjalizowanych prawników dostępnych na wyciągnięcie ręki.

Na konflikt w spółce można się przygotować

DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA | Porozumienie wspólników może regulować m.in. strategię gospodarczą spółki, zasady wyjścia wspólników ze spółki oraz sposoby rozwiązywania sporów korporacyjnych.

W życiu biznesowym spółek niejednokrotnie mają miejsce spory korporacyjne. Czy można z góry uchronić się przed powstaniem konfliktu korporacyjnego lub chociaż zastosować rozwiązania łagodzące jego ewentualne skutki? Co zrobić, gdy do sporu już dojdzie?

Zuważaj na fakt, że większość spółek funkcjonujących w obrocie prawnym stanowią spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, poniżej omówione został konflikt korporacyjny w tym typie spółek. Z uwagi na podobieństwo wielu przepisów Kodeksu spółek handlowych regulujących ustroj i funkcjonowanie spółek z ograniczoną odpowiedzialnością i spółek akcyjnych, wiele z proponowanych rozwiązań znajdzie zastosowanie również w odniesieniu do tych ostatnich. Natomiast, z uwagi na odmienny charakter spółek kapitałowych oraz spółek osobowych, co do zasady, poszczególne rozwiązania i uwagi nie będą miały zastosowania do spółek osobowych.

Mądry wspólnik przed szkodą

Zgodnie z dewizą „lepiej zapobiegać, niż leczyć”, przyszli wspólnicy już na etapie zawierania umowy spółki powinni rozważyć wszelkie możliwe scenariusze jej funkcjonowania – również te niepomyślne. Warto stworzyć odrębny dokument, w praktyce obrotu prawnego, nazywany umową wspólników/porozumieniem wspólników.

Umowa spółki poza minimalnymi elementami wymaganymi przez prawo może zawierać regulacje innych sfer funkcjonowania spółki, w zakresie dopuszczalnych przez przepisy k.s.h. Jedną z tych sfer są wzajemne relacje na linii wspólnik-wspólnik oraz wspólnik-spółka.

Pierwszą kwestią wymagającą rozważenia na etapie tworzenia umowy spółki jest procentowy udział każdego ze wspólników w kapitale zakładowym spółki. Wspólnik większościowy (w zależności od stopnia przewagi jego udziału procentowego nad wspólnikami mniejszościowymi) będzie mógł doprowadzić

naвіть do powzięcia uchwały o rozwiązaniu spółki. Przy czym ustalenia rozkładu głosów (udziałów) w proporcji 50 proc. – 50 proc. również nie gwarantuje spółce spokojnego funkcjonowania. W przypadku wystąpienia konfliktu pomiędzy wspólnikami, zgromadzenie wspólników nie będzie zdolne do podjęcia żadnej uchwały – wystąpi pat decyzyjny. Pat taki w orzecznictwie traktowany jest jako jedna z przyczyn umożliwiających rozwiązanie spółki na mocy wyroku sądowego.

Kolejną kwestią mogącą spowodować konflikt lub będącą receptą na jego rozwiązanie (w zależności od konfiguracji udziałowej) są tzw. dopłaty. Umowa spółki może zobowiązywać wspólników do dopłat w granicach liczbowo oznaczonej wysokości w stosunku do udziału. Dopłaty powinny być nakładane i uiszczane przez wspólników równomiernie w stosunku do ich udziałów. Instytucja dopłat jest szczególnie ryzykowna dla wspólników mniejszościowych, którzy posiadają ograniczone zasoby kapitałowe. Wspólnicy tacy, w przypadku braku środków na wpłatę kwoty dopłaty, obowiązani będą do zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie, a ponadto spółka będzie mogła żądać od nich naprawienia szkody wynikłej ze zwłoki w uiszczeniu dopłaty.

Umowa spółki może przewidywać uprawnienie do podwyższenia kapitału zakładowego spółki w ramach tzw. kapitału docelowego. Wspólnicy już w umowie spółki mogą przewidzieć, że podwyższenie kapitału zakładowego może nastąpić do określonej w umowie wartości kwotowej oraz przewidzieć maksymalny termin na takie podwyższenie. Jeżeli umowa spółki zawiera postanowienie o kapitale docelowym, do podwyższenia kapitału zakładowego (w granicach kapitału docelowego) nie jest konieczna zmiana umowy spółki. Możliwość podwyższenia kapitału zakładowego w ramach kapitału docelowego nie jest konieczna zmiana umowy spółki. Możliwość podwyższenia kapitału zakładowego w ramach kapitału docelowego niesie ze sobą ryzyko „rozwodnienia” udziałów wspólników, którzy nie posiadają środków na objęcie udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym. Rozwodnienie będzie w szczegól-

ności groźne dla wspólników mniejszościowych.

Na etapie konstruowania umowy spółki przyszli wspólnicy powinni rozważyć podejść również do możliwości ograniczenia w zbyciu udziałów w spółce. Zgodnie z przepisami k.s.h. zbycie udziału, jego części lub ułamkowej części udziału oraz zastawienie udziału umowa spółki może uzależnić od zgody spółki albo w inny sposób ograniczyć. O ile umowa spółki nie stanowi inaczej, zgody na dokonanie ww. czynności, w tym przypadku, gdy umowa spółki przenosi kompetencję wyrażenia zgody z zarządu na zgromadzenie wspólników.

Konflikt – co dalej?

W przypadku, gdy do konfliktu w spółce już dojdzie, pierwszym z instrumentów dostępnych wspólnikom (choć nie tylko im) jest prawo do zaskarżenia uchwał wspólników. Stroną pozwaną w takim przypadku jest spółka. Zaskarżenie uchwały może przybrać formę powództwa o stwierdzenie nieważności uchwały wspólników lub powództwa o uchylenie uchwały wspólników. Stwierdzenie nieważności dotyczy uchwał sprzecznych z ustawą. Uchylenie uchwały wspólników jest możliwe, gdy uchwała jest sprzeczna z umową spółki, bądź dobrymi obyczajami i godzi w interes spółki lub ma na celu pokrzywdzenie wspólnika.

Kolejnym uprawnieniem, które w przypadku wystąpienia sporu korporacyjnego wspólnik może wykorzystać do obrony swoich interesów, jest prawo wspólnika do indywidualnej kontroli spółki. W myśl przepisów k.s.h. prawo kontroli służy każdemu wspólnikowi. W tym celu wspólnik lub wspólnik z upoważnioną przez siebie osobą, może w każdym czasie przeglądać księgi i dokumenty spółki,

• **ZDANIEM AUTORA**

Dawid Mielcarski

adwokat w Kancelarii KSP Legal & Tax Advice w Katowicach

Umowa wspólników (porozumienie wspólników) nie jest przewidziana w przepisach prawa. Nie jest również, w przeciwieństwie do umowy spółki, umową obowiązkową. Jednak w praktyce wspólnicy zawierają umowy/porozumienia wspólników, w których regulują swoje wzajemne prawa i obowiązki. Zarówno zawarcie, jak i ewentualna zmiana porozumienia wspólników obwarowane są mniejszym formalizmem, niż ma to miejsce w przypadku umowy spółki (dotyczy to choćby formy zawarcia umowy). W porozumieniu wspólników wspólnicy decydują się na wyłączenie przed nawias istotnych obszarów funkcjonowania spółki oraz wprowadzenie rozwiązań porządkujących ład korporacyjny. W szczególności porozumienie wspólników może regulować kwestie dotyczące strategii gospodarczej spółki (w szczególności w zakresie działalności inwestycyjnej), zasady wyjścia wspólników ze spółki (inwestycji), dodatkowe wzajemne obowiązki informacyjne wspólników, sposoby rozwiązywania sporów korporacyjnych. W porozumieniu wspólników można zawrzeć również postanowienia dotyczące kwestii poufnych, będących tajemnicą spółki lub wspólników; porozumienie wspólników nie jest bowiem składane, w przeciwieństwie do umowy spółki, do akt rejestrowych, nie podlega więc ujawnieniu. ©

sporządzać bilans dla swego użytku lub żądać wyjaśnień od zarządu. Zarząd może odmówić wspólnikowi wyjaśnień oraz udostępnienia do wglądu ksiąg i dokumentów spółki, jeżeli istnieje uzasadniona obawa, że wspólnik wykorzysta je w celach sprzecznych z interesem spółki i przez to wyrządzi spółce znaczną szkodę.

W przypadku powstania konfliktu w spółce może zdarzyć się tak, że zarząd, powołany przez wspólnika (wspólników) większościowych nie będzie zainteresowany w zwołaniu nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników, które miałyby obradować w sprawach istotnych dla wspólnika (wspólników) mniejszościowych. W takim przypadku wspólnik lub wspólnicy reprezentujący co najmniej 10 proc. kapitału zakładowego mogą żądać zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników, jak również umieszczenia określonych spraw w porządku obrad najbliższego zgromadzenia wspólników. Umowa spółki może przyznać powyższe uprawnienia wspólnikom reprezentującym mniej niż 10 proc. kapitału zakładowego. Jeżeli w terminie dwóch tygodni od dnia przedstawienia żądania zarządowi nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników nie zostanie zwołane, sąd rejestrowy może upoważnić do zwołania nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników występujących z tym żądaniem.

Wyłączenie wspólnika

W przypadku, gdy konflikt spowodowany został przez jednego ze wspólników, możliwe jest skorzystanie z instytucji powództwa o wyłączenie wspólnika. Z ważnych przyczyn dotyczących danego

wspólnika sąd może orzec jego wyłączenie na żądanie wszystkich pozostałych wspólników, jeżeli udziały wspólników żądających wyłączenia stanowią więcej niż 50 proc. kapitału zakładowego. Umowa spółki może przyznać prawo wystąpienia z powództwem o wyłączenie wspólnika także mniejszej liczbie wspólników, jeżeli ich udziały stanowią więcej niż 50 proc. kapitału zakładowego.

W ostateczności, jeżeli konflikt przybiera duże rozmiary lub skutkuje wystąpieniem pata decyzyjnego w spółce, paraliżując jej działalność, możliwe jest skorzystanie z powództwa o rozwiązanie spółki. Instrument taki może być w szczególności przydatny dla wspólników mniejszościowych, którzy nie są już zainteresowani uczestnictwem w spółce, a nie mają innej drogi wyjścia ze spółki. W myśl kodeksu spółek handlowych sąd może wyrokiem orzec rozwiązanie spółki na żądanie wspólnika lub członka organu spółki, jeżeli osiągnięcie celu spółki stało się niemożliwe albo jeżeli zaszyły inne ważne przyczyny wywołane stosunkiem spółki.

Konflikt w spółce zawsze powoduje zaburzenia w jej funkcjonowaniu oraz koszty zarówno dla spółki (związane np. z obniżeniem jej reputacji, czy też odpływem klientów), jak i wspólników (koszty obrony swych praw korporacyjnych i majątkowych lub inicjowania działań „zaczepnych”). Jedno jest pewne w przypadku, gdy do sporu już dojdzie, warto by spółka/wspólnicy przy rozwiązaniu konfliktu korzystali z pomocy profesjonalnych doradców – prawników, ekonomicznych oraz innych specjalności, posiłkując się ich wiedzą i doświadczeniem. ©

—Dawid Mielcarski